

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ”
12 жовтня 2023 р.**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

УМАНЬ

Редакційна колегія:

Кравченко Оксана, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Албул Ірина, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коляда Наталія, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Карнич Ірина, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку

*вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 5 від 08 листопада 2023 року)*

Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи :
A43 матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Умань, 12 жовт. 2023 р. /
МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини,
Рівненський держ. гуманіт. ун-т [та ін.] ; [ред. кол.: Коляда Н.,
Кравченко О., Албул І. [та ін.]. – Умань : Візаві, 2023. – 328 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи», яка відбулася 12 жовтня 2023 р. в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

УДК [37.013.42+364.4](06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

<i>В. АКАТНОВ; Н. КОСТЕНКО</i>	РАННЯ ПРОФІЛАКТИКА ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	9
<i>І. АЛБУЛ</i>	ПАТРОНАТНЕ БАТЬКІВСТВО ЯК ФОРМА ТИМЧАСОВОГО ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	12
<i>І. АЛБУЛ В. БАЛДИНЮК</i>	ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ	14
<i>О. БАЛДИНЮК М. БАРСЬКА</i>	ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ ТА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	17
<i>О. БАЛДИНЮК В. РОМАНЮК</i>	ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ	20
<i>М. БЕСПАЛЬКО Т. КОЧУБЕЙ</i>	КОНСТРУКТ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ ІНКЛЮЗІЇ	22
<i>В. БІЛОУС Л. МОРГАЙ</i>	ДИСФУНКЦІОНАЛЬНІ (НЕБЛАГОПОЛУЧНІ) СІМ'Ї	27
<i>Д. БОЄЧКО Н. КОСТЕНКО,</i>	СОЦІАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ ТА ПРОАКТИВНІ ЗАХОДИ ЯК МЕТОДИ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ	30
<i>О. БОЙКО</i>	СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	35
<i>С. БОНДАР Л. МОРГАЙ</i>	СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	37
<i>Ю.ВАРИВОДА О. КРАВЧЕНКО</i>	СОЦІОКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ	40
<i>В. ВАСИЛЬЄВА Л. МОРГАЙ</i>	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	43
<i>Т. ВАСИЛЮК</i>	ПІДГОТОВКА МОЛОДІЖНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ	46
<i>Л. ВАСЬКО М.ТОМАШЕВСЬКА</i>	ФОРМИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У РОБОТІ З БАТЬКАМИ	49
<i>Ю. ВАСЮТІНА І. ШИМКО</i>	СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	51
<i>В. ВІХЛЯЄВА</i>	ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОЇ ПРОТИАЛКОГОЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «СІМЕЙНА РОЗМОВА», ЯК ПРОФІЛАКТИКА ВИНИКНЕННЯ АДИКТИВНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У СТАРШОКЛАСНИКІВ	56

<i>О. КРАВЧЕНКО, Л. ГАСАНОВА</i>	РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В РАМКАХ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ	59
<i>І. ГЛЄВА І. КАРПИЧ</i>	СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПІДЛІТКАМИ «ГРУПИ РИЗИКУ» В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	63
<i>Я. ГЛУХ І. ГОНЧАР</i>	СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ	65
<i>З. ГОНТАРУК О. МАТРОС</i>	СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	68
<i>І. ГОНЧАР</i>	РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ ТА ЙОГО РІВНІ	74
<i>М. ДАНЬШИН</i>	ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЯВУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	77
<i>В. ДІДЕНКО В. ПОЛЄХІНА</i>	СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СУБ'ЄКТІВ ПРОБАЦІЇ	80
<i>І. ДУБОВА</i>	ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	83
<i>В. ДУБОСАРУ</i>	РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ	88
<i>А. ДУКА Н. КОЛЯДА</i>	ФЕНОМЕН АГРЕСІЇ ТА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	91
<i>Б. ЖОШКО</i>	ДИТЯЧА СУБКУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	94
<i>О. ЖУКОВА А. БУЛДАКОВА</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	100
<i>А. ЗЕВДІЙ, М. ТОМАШЕВСЬКА</i>	ДО ПРОБЛЕМИ ФАСИЛІТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	104
<i>Р. ЗУБКОВ</i>	ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ	106
<i>Р. ЗУБКОВ В. ЛЯШЕНКО</i>	РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ	111
<i>В. ІОНОВ</i>	КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТОЮ	113
<i>І. ІОНОВА Ю. ІВАНЧЕНКО</i>	ПІДЛІТКОВИЙ КІБЕРБУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН	117

<i>І. ІОНОВА О. КАЗАНДЖИЄВА</i>	РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ОНЛАЙН-СПІЛКУВАННЯ	120
<i>В. ІСАЧЕНКО Н. КУЧЕР</i>	РОЛЬ І МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЯХ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	123
<i>Д. КАРДАШ Н. КОСТЕНКО</i>	ЗАКОНОМІРНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	127
<i>І. КАРПИЧ</i>	ПРОФІЛАКТИКА СОЦІАЛЬНОГО СІРІТСТВА ДІТЕЙ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	131
<i>Н. КЛИМЕНКО Ю. ПІДВАЛЬНА</i>	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	135
<i>А. КОВАЛИШИНА І. ГОНЧАР</i>	ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	138
<i>В. КОЗАК Л. МОРГАЙ</i>	ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	141
<i>Н. КОЛЯДА Н. ПОЛІЩУК Н. КОЛЯДА</i>	ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	144
<i>Т. КОЧУБЕЙ</i>	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ	149
<i>А. КРИВОШЕЄНКО І. ГОНЧАР</i>	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	151
<i>Ю. КУШПА- СУРДІНА</i>	СОЦІАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ЩОДО ЖІНКИ-КЕРІВНИКА	155
<i>О. ЛЕВКО</i>	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	158
<i>А. ЛУНА Н. КОСТЕНКО</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЦЕНТРАХ ЗАЙНЯТОСТІ	162
<i>О. ЛУЦИШИН Н. КОСТЕНКО</i>	КАНІСТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	165
<i>Н. МАКАРЕНКО</i>	АКТИВІЗАЦІЯ ЗАХИСНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	168
<i>Т. МАЛЯР</i>	СУЧАСНА СИСТЕМА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	171
<i>О. МАТРОС</i>	РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	177

<i>Т. МЕДИНА</i>	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА МЕДІАЦІЯ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОП «СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»	182
<i>В. МЕЛЕШ</i>	ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	185
<i>Л. МЕЛЬНИК</i>	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	188
<i>О. МЕЛЬНИК М. ШИМКО</i>	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В РАМКАХ РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ	191
<i>Т. МЕЛЬНИЧУК Н. КОСТЕНКО</i>	СОЦІАЛЬНИЙ СТЕРЕОТИП ЯК ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ: ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ	195
<i>В. МИГОВИЧ</i>	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	199
<i>Я. МУДРИЙ М. ПРОДАНЧУК</i>	СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПІДТРИМКА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ	202
<i>М. НАГОРНА О. ГОНЧАРЕНКО</i>	ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ СХИЛЬНОСТІ ДО АСОЦІАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ПОВЕДІНЦІ ПІДЛІТКІВ, СПРИЧИНЕНИХ ВОЄННИМИ ДІЯМИ	205
<i>М. НЕМЕШ</i>	РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	209
<i>О. ОВЧАРЕНКО</i>	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	213
<i>О. ОМЕЛЬЧЕНКО</i>	АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДЛЯ РОБОТИ З СУЧАСНИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПРОБЛЕМАМИ	216
<i>Р. ПАНЧЕНКО</i>	ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ І БІЖЕНЦЯМИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	220
<i>В. ПІДВИСОЦЬКИЙ Н. КОСТЕНКО</i>	СКЛАДНІСТЬ ПРОФЕСІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	223
<i>Я. ПЕРЕТЯТКО, В. ПОЛІВОДА</i>	ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ	227
<i>О. ПОПКО</i>	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	230

<i>І. РАЗМОЛОДЧИКОВА</i>	ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ЯК СПОСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ	232
<i>В. РИТЧЕНКО</i>	ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	236
<i>С. РОЄНКО Л. ТКАЧЕНКО</i>	ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	240
<i>О. РОМАНЕНКО О. МАТРОС</i>	СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «НЕГАТИВНІ ПРОЯВИ» СЕРЕД ДІТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	244
<i>Г. САВЧУК-ГОЛОВНЯ</i>	СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКАМ ДІТЕЙ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	247
<i>І. САРАНЧА</i>	ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ І ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ	249
<i>А. СЕБЕНКОВА Л. МОРГАЙ</i>	ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ НАВЧАННЯ	253
<i>Ю. СЕРБАЛЮК, В. СПІВАК</i>	НОРМАТИВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО КОМПОНЕНТУ	255
<i>М. СКІЛЬСЬКА</i>	ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	259
<i>А. СОБОЛЄВА, А. ПОЛЯНИЧКО</i>	СІМЕЙНЕ НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА	263
<i>В. СТАРОСТА</i>	ТЕХНІЧНА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	267
<i>Н. СТЕЦА</i>	АКТУАЛЬНІТЬ ФОРМУВАННЯ ВІДНОСИНИ МІЖ ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ І СОЦІАЛЬНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ	271
<i>А. СУМЦОВА О. ГОНЧАРЕНКО</i>	СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК: ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД	275
<i>І. СУХОДОЛЯ</i>	ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА УМОВА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	279
<i>О. ТЕРНОВЦІ</i>	АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	285
<i>М. ТОМАШЕВСЬКА О. ШНІЦЕР</i>	МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	289
<i>Н. КОСТЕНКО В. ТОМЧУК</i>	ПРОФЕСІЙНИЙ ВІДБІР АБІТУРІЄНТІВ НА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА» У США	291

<i>М. ФЕДОРОВ</i>	ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІАЛЬНІЙ ТА БЕЗПЕКОВІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ	295
<i>Л. ФЕДОТОВА Н. КОЛЯДА</i>	РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ	300
<i>Ю. ХАУЛЯК О. ГОНЧАРЕНКО</i>	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ МЕТОДУ ГЕНДЕРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	304
<i>К. ЧЕРНІКОВА О. ШЕВЧУК</i>	СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЯК СПЕЦИФІЧНА СИСТЕМА ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ	308
<i>Є. ЧУГАЙ</i>	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	311
<i>О. ШЕВЧУК</i>	ДІАГНОСТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	314
<i>Д. ЩУКІНА</i>	ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРІ	320
<i>О. ЯКУШЕВ В. СВИЩЕНКО Є. МЕЛЬНИК</i>	ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	323
<i>В. ЯРМОЛЮК</i>	ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	325

шкоди». Такий вид профілактичної діяльності має медико-соціальний, соціально-правовий характер, здебільшого здійснюється в індивідуальній формі [2, с. 251].

Отже, соціально-педагогічна профілактика сімейного неблагополуччя має стати пріоритетним напрямком діяльності соціального працівника. Саме від правильного вибору виду профілактики, що буде найдоцільнішим для попередження сімейного неблагополуччя, залежить ефективність профілактичного втручання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей: навч. посіб. Київ: Центр учб. літератури, 2012. С. 90–130.
2. Спіріна Т., Лях Т., Клішевич Н. Соціальна профілактика сімейного неблагополуччя у територіальній громаді. *Social Work and Education*. 2022. №2. С. 245–255.
3. Шевченко О. В. Сімейне неблагополуччя та його наслідки: кримінологічний аспект. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. №2(10). С. 237–247.

Володимир СТАРОСТА

ТЕХНІЧНА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Під час пандемії Covid-19 суттєво зросла поширеність дистанційного навчання в усьому світі. В теперішніх умовах воєнного стану в Україні спостерігаємо використання різних форм організації навчання – аудиторне, дистанційне, змішане. За результатами опитування студентів, О. Росінська, Г. Горбенко, & О. Журавська [2] зазначають, що третина респондентів вважають дистанційне навчання (distance learning/далі DL) критичною потребою під час пандемії, інші – це перспективна форма навчання.

Проведене нами тривале емпіричне дослідження (2020-2022 рр.) на виявлення ставлення студентів до окремих аспектів DL в ускладнених умовах (Covid-19, воєнний стан в Україні) показало, що найбільше поширення в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (далі УжНУ) на початку пандемії (2020) мали наступні засоби DL (наведено в порядку зменшення кількості використовуваних навчальних

дисциплін): Moodle; Email/Е-пошта; месенджери та інші. Надалі (2021, 2022), крім наведених засобів, перевагу під час DL набуває Google Meet, Google Classroom, Zoom тощо [1].

Обов'язковою умовою, з нашого погляду, для реалізації технології DL стає забезпеченість учасників освітнього процесу відповідними технічними засобами, наприклад, дієздатними смартфонами, ноутбуками, планшетами, комп'ютерами тощо. Дане повідомлення спрямоване на продовження згаданого дослідження [1] у контексті виявлення та порівняння поглядів студентів УжНУ за деякими ознаками (стать, форма здобування освіти) щодо власного технічного забезпечення в умовах DL упродовж 2021-2022 навчального року.

Результати дослідження. Під час емпіричного дослідження до анонімного онлайн опитування з використанням Google Forms у 2021-2022 н. р. долучились 834 студенти двадцяти факультетів УжНУ. Проаналізуємо одне з питань анкети, в якому студентів бакалаврату та магістратури просили відповісти на питання: «Оцініть якість власного технічного забезпечення (смартфон, планшет, ноутбук тощо) в умовах дистанційного навчання». Відповідь за п'ятибальною шкалою: якість/рівень задоволеності 1 (низька); 2 (скоріше низька); 3 (середня/наполовину); 4 (скоріше висока/достатня); 5 (висока). Для опрацювання результатів опитування використано комп'ютерну програму IBM SPSS Statistics 23.

Отримані нами в [1] результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок показують статистично значуще погіршення якості власного технічного забезпечення (смартфон, планшет, ноутбук тощо) 3,82 (2020/21) $\rightarrow$ 3,65 (2021/22) та стабілізація, тобто, відсутність статистичної відмінності у наступних сусідніх роках 3,65 (2020/21) $\rightarrow$ 3,63 (2021/22). Для 2021-2022 н.р. у табл. 1 представлено отримані результати опитування студентів УжНУ за ознаками статі та форми навчання/здобуття освіти.

Таблиця 1

Відповіді студентів на питання анкети

Ознака порівняння	N /%	1	2	3	4	5	Разом
Стать/чол.	N	16	25	44	40	61	186
	%	8,6	13,4	23,7	21,5	32,8	100,0
Стать/жін.	N	34	84	167	157	206	648
	%	5,2	13,0	25,8	24,2	31,8	100,0
Форма навчання/денна	N	41	93	167	155	224	680
	%	6,0	13,7	24,6	22,8	32,9	100,0
Форма навчання/заочна	N	9	16	44	42	43	154
	%	5,8	10,4	28,6	27,3	27,9	100,0
Разом	N	50	109	211	197	267	834
	%	6,0	13,1	25,3	23,6	32,0	100,0

Позначення: N – кількість респондентів; якість технічного забезпечення: 1 (низька), 2 (скоріше низька), 3(50/50; наполовину), 4(достатня/скоріше висока), 5 (висока).

Таблиця 2

Деякі статистичні характеристики проведеного дослідження

Ознака порівняння	Середнє	Число респондентів	Стандартне відхилення
Стать/чол.	3,56	186	1,302
Стать/жін.	3,64	648	1,201
Форма навчання/денна	3,63	680	1,237
Форма навчання/заочна	3,61	154	1,168

Результати розрахунку t-критерію для незалежних вибірок щодо якості
технічного забезпечення студентів під час дистанційного навчання

Ознака порівняння	Групи респондентів	t	df	Sig.	MD
Стать	Чол.-Жін.	-0,776	832	0,438	-0,079
Форма навчання	Денна-Заочна	0,174	832	0,862	0,019

Позначення: t – t-критерій; df – ступені вільності; Sig. – значущість (двостороння/2-tailed); MD – середня різниця/Mean Difference.

Приймали нульову гіпотезу, згідно з якою розходження між вибірками може зумовлюватися випадковими причинами, тобто вибірки приблизно однакові за дослідженими показниками. Отримані результати розрахунку t-критерію для незалежних вибірок показують відсутність статистично значущої різниці ($p \leq 0,05$) у випадку порівняння груп студентів (табл. 3) за ознаками статі та форми здобуття освіти. Водночас, викликає занепокоєння, що 19,1% опитаних студентів незадоволені якістю власного технічного забезпечення, що з нашого погляду, приводить до погіршення умов дистанційного навчання.

Висновок. Таким чином, більшість опитаних студентів УжНУ, які долучились до опитування в 2021-2022 н.р. задоволені якістю власного технічного забезпечення в умовах дистанційного навчання, водночас, майже 20% респондентів вказують на існуючі проблеми; також встановлено статистично подібні погляди ($p \leq 0,05$) за ознаками статі та форми навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Староста В.І. Студентоцентроване дистанційне навчання в ускладнених умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні). *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2023. Вип. 14. С. 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>.
2. Rosinska O., Horbenko H., & Zhuravska O. Researching the aspects of interaction between educators and students in the distance learning system. *Journal of Information Technologies in Education (ITE)*. 2021. no. 45. P. 45-59. DOI: <https://doi.org/10.14308/ite000731>.